

RmR

Enquête over Interventies

DALSTEINDREEF
WONINGEN

Samenvatting

Deze deelpublicatie beschrijft de opzet van de enquête over interventies, een digitale vragenlijst waarin deelnemers wordt gevraagd renovatie-ingrepen te beoordelen. De renovatie-ingrepen zijn verdeeld in verschillende categorieën, Karakter, Gebruik en Bestuur, in lijn met het RmR waardenmodel. Deelnemers aan de enquête kwamen uit professionele stakeholdergroepen, zoals eigenaren, architecten, adviseurs en (gemeentelijke) overheden. De informatie die in de enquête werd gegeven en de precieze vragenlijst worden uitgelegd. Daarmee willen we inzicht geven in de werkwijze en de totstandkoming van de onderzoeksresultaten. Het onderzoeken van de voorkeuren van verschillende stakeholders over geschiktheid van ingrepen kan bijdragen tot meer draagvlak voor renovatieplannen en daardoor meer slagingskans en snelheid.

Deze deelpublicatie is onderdeel van het onderzoeksproject Renoveren met Respect, uitgevoerd door de TU Delft met subsidie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, in kader van het programma Erfgoed en Duurzaamheid. Betrokken onderzoekers zijn:

Lidwine Spoormans, Sean Huizinga, Nicholas Clarke, Hielkje Zijlstra, Wessel de Jonge, Thaleia Konstantinou, Alexandra Fröwis, Erwin Mlecnik, Vincent Gruis.

Tekst: Nicholas Clarke, Sean Huizinga, Lidwine Spoormans

Redactie: Lidwine Spoormans

Lay-out en webdesign: Armanco Coppoolse en Rein Bange

Afbeelding op de omslag: Venserpolder - Amsterdam

© TU Delft, 2023

Introductie

Het onderzoek Renoveren met Respect wil bijdragen aan de versnelling en verbetering van de verduurzaming van woongebouwen. Naast het identificeren van (erfgoed)waarden, is het ook van belang te onderzoeken welke renovatie-ingrepen deze waarden respecteren. Met andere woorden, welke ingreep is gepast bij renovatie van een bepaald gebouw, en welke niet. Bij elk renovatieproject zijn diverse partijen betrokken en die vertegenwoordigen, gerelateerd aan hun rol in het renovatieproces, verschillende kennisvelden. Die partijen zoals gebouw eigenaren, architecten, adviseurs en aannemers hebben invloed op de besluitvorming in het ontwerp- en bouwproces. Door ze in het onderzoek te betrekken en hun voorkeuren te achterhalen, wordt het mogelijk om draagvlak voor renovatieplannen te creëren en daardoor een grotere slagingskans en grotere snelheid van de verduurzaming van bestaande woongebouwen. In een enquête is de deelnemers gevraagd om een brede set aan mogelijk renovatie-ingrepen te beoordelen. Hierbij werd gevraagd of ze deze ingreep van toepassing zouden vinden voor de casestudies van het onderzoek. Toepassing op de cases Goedewerf en Bijlmerplein werden daarbij na elkaar, maar op dezelfde wijze bevestigd. De interventies waren gecategoriseerd en in kaarten gepresenteerd. Elke kaart bevat naast een omschrijving van de ingreep ook een indicatie van de investering, het schaalniveau en de waardencategorie waarop de ingreep betrekking heeft. Het schaalniveau en de waardencategorie zijn gebaseerd op het RmR waardenmodel. Naast beoordeling van de geschiktheid en toepasbaarheid was er per kaart de mogelijkheid om opmerkingen toe te voegen. Door steeds dezelfde vragen te stellen zijn de antwoorden goed te vergelijken. De digitale vragenlijst werd gemaakt met Qualtrics, een softwarepakket waarmee je o.a. online enquêtes kan opzetten en distribueren. De enquête kon via computer of mobiele telefoon gedaan worden. De deelnemers aan de enquête behoren tot verschillende professionele stakeholdergroepen zoals woningbouwcorporaties, architecten, adviseurs, erfgoed- of duurzaamheidsspecialisten van (gemeentelijke) overheden. Iedere deelnemer beantwoordde alleen de vragen binnen zijn of haar vakgebied. Deze verdeling was vooraf toegewezen.

Bij dit deel van het onderzoek waren geen bewoners betrokken. De deelnemers werd gevraagd toestemming te geven voor het gebruik van hun data voor onderzoek en voor publicatie van de onderzoeksresultaten. In deze publicatie beschrijven we hoe de enquête over interventies is opgezet en welke vragen we hebben gesteld. Door uitleg van de werkwijze willen we inzicht bieden in de totstandkoming van de onderzoeksresultaten. De resultaten zijn te lezen in andere onderdelen van dit onderzoek, zoals de drie deelpublicaties over 'Interventies' opgedeeld in Karakter, Gebruik en Bestuur (te vinden via het schema 'Procesmodel'). Ook willen we studenten en onderzoekers uitnodigen om, met deze beschrijving en vragenlijst als basis, het onderzoek naar renovatie van woonwijken voor te zetten en zo meer kennis te ontwikkelen.

Over de vragenlijst

Aan het begin van de vragenlijst in de app werd kort het doel van het onderzoek en de werkwijze van de enquête beschreven. De volgende tekst was de start van de enquête:

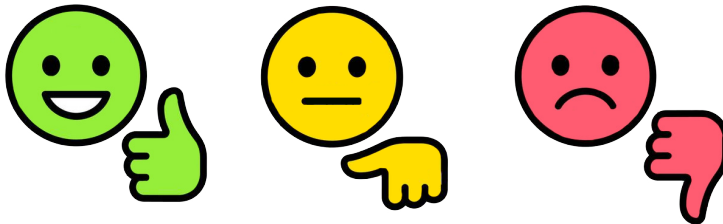
Deze vragenlijst is onderdeel van het onderzoek 'Renoveren met Respect', uitgevoerd door de Technische Universiteit in Delft. Doel van deze enquête is om meer kennis te ontwikkelen over renovatie met respect voor waarden van woonwijken uit de jaren '70 en '80. Omdat veel woningen uit deze tijd in de komende jaren gerenoveerd zullen worden, is het belangrijk om te weten wat er waardevol aan is en wat niet. Zo kunnen de kwaliteiten bij een renovatie behouden worden.

Het invullen en uitvoeren van de vragenlijst zal ongeveer een half uur duren. De vragenlijst kan je op ieder moment pauzeren of weggklikken, om op een later moment weer verder te gaan. Pas wanneer je de vragenlijst afrondt zijn de antwoorden niet meer aanpasbaar. Aan het einde van de vragenlijst kan je aangeven wat je van de vragenlijst en de kaarten vond. Bij het invullen van de vragen is het van belang dat er enige kennis is van de casestudies; Goedewerf te Almere en Bijlmerplein te Amsterdam. De casestudies zullen opeenvolgend behandeld worden. Eerst vul je alle vragen in voor Goedewerf, vervolgens voor Bijlmerplein.

Binnen deze vragenlijst vragen wij je om na te denken over de geschiktheid van bepaalde ingrepen. Beoordeel de ingrepen op basis van je eigen professionele perspectief en visie. Mocht er volgens jou een ingreep ontbreken, dan kan je aan het eind van elke familie een ingreep toevoegen.

Afhankelijk van je beroep is er een familie van relevante ingrepen waarvoor je aangeeft of de individuele ingreep geschikt, ongeschikt of neutraal is voor het project.

- *Als je denkt dat de ingreep zeer geschikt kan zijn voor het renoveren met respect, kies dan het duimpje omhoog.*
- *Als je denkt dat de ingreep niet geschikt kan zijn voor het renoveren met respect, kies dan het duimpje omlaag.*
- *Als je geen keuze kan maken, geen antwoord weet of geen mening hebt, kies dan het neutrale duimpje.*

Uitleg van theorie

Voorafgaand aan de vragen werd de gebruikte methode en terminologie uitgelegd. De volgende tekst was opgenomen in de app:

Waarden kunnen worden gecategoriseerd met behulp van een waardenmodel. Daarin wordt een onderverdeling gemaakt van verschillende (sub)categorieën waarbinnen een brede diversiteit aan waarden kan worden opgenomen. Waarden die door een bepaalde persoon of partij worden genoemd, kunnen in het model gepositioneerd en aan elkaar gerelateerd worden. Het gebruikte waardenmodel integreert drie hoofdcategorieën die grofweg relateren aan erfgoed en architectuur (genoemd 'Karakter' (geel)), techniek en energie (genoemd 'Gebruik (rood)) en markt en bewoner

(genoemd 'Bestuur' (oranje)). De ingrepen worden behandeld bij de families en soorten waar deze het grootste positieve gevolg hebben. Een ingreep kan daarnaast ook invloed hebben op een andere familie, maar binnen de vragenlijst staat de ingreep bij de familie en soort waar deze het grootste gevolg heeft.

De vragenlijst is geordend volgens dit model. Elke deelnemer beantwoordt vragen van één orde, gerelateerd aan zijn/ haar professie. De ingrepen volgen dan in vijf delen, geordend per familie.

Orde	
Familie	Soort
	Soort

Karakter	
Ruimtelijk	(Uitzicht en lichttoetreding
	Ruimtesequentie
	Privacy
Esthetiek	Vorm en massa
	Gevelcompositie
	Materialisatie
	Kleur en textuur
Sociaal	Sociale structuur
	Demografie
	Eigendomssituatie
Identiteit	Omgevingsidentiteit
	Gebouw identiteit
	Sociale identiteit
Veiligheid	Toegankelijkheid
	Verlichting
	Infrastructuur

Gebruik	
Binnenklimaat	Verwarmen en koelen
	Ventilatie
	Comfort
	Akoestiek
Energie	Energieverbruik
	Energieproductie
	Energieopslag
Milieu	Waterhuishouding
	Levensduur
	Biodiversiteit (eco-system services)
Reststromen	Materiaal afval
	Watervervuiling
	CO ₂ en NO _x emissie
	Collectie & recycling
Diensten	Bruikbaarheid
	Betrouwbaarheid
	Kwaliteit & levensduur

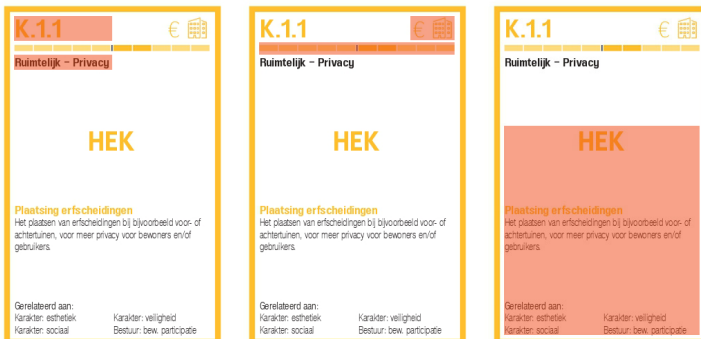
Bestuur	
Bewoners participatie	Gebruik
	Flexibiliteit
	Betrokkenheid
Keuzevrijheid	Architectuur
	Techniek
	Sociaal
Betrokken partijen	VVE of VVH
	Management
	Onderhoud
Investing	Terugverdientijd
	Rendement
	Betaalbaarheid
Exploitatie	Inspecties
	Operationele kosten
	Onderhoud

Toelichting bij de ingrepen-kaarten

Voorafgaand aan de vragen werd de opzet van de kaarten die de ingrepen weergeven uitgelegd, aan de hand van een voorbeeldkaart. De volgende tekst was opgenomen in de app:

De ingrepen worden weergegeven door zogenaamde ingrepenkaarten. Onderstaande afbeelding toont een voorbeeld van een ingrepenkaart. Dit is ingrepenkaart K.1.1. Dit betekent dat dit de eerste orde is; namelijk karakter. Binnen karakter valt deze binnen de eerste familie; namelijk ruimtelijk. Binnen deze familie is dit de eerste ingreep. Deze valt binnen de soort 'privacy'. Zichtbaar is dat de ingreep een beperkte investering vereist (€ = lage investering; €€ = gemiddelde investering; €€€ = hoge investering). De ingreep richt zich op de schaal van het woongebouw (buurt; openbare ruimte; woongebouw; ontsluiting; woningen; elementen). De balk onder de ingrepenkaart-code laat zien dat de ingreep een positief resultaat kan hebben voor het verbeteren van de privacy.

Elke ingrepenkaart heeft een trefwoord, een naam en een toelichting. Het trefwoord laat snel en kort de inhoud van de kaart zien. Hoewel de ingrepenkaart het meeste resultaat geeft op basis van deze specifieke familie en soort, zijn er andere families waar de ingrepenkaart ook invloed heeft. Deze staan aan de onderkant van de kaart benoemd.

Enquête

De eerste algemene vragen in de enquête gaan over het profiel van de deelnemer. De groep waar de deelnemer toe behoort, bepaalt de categorie kaarten die hij/ zij gaat beoordelen: Karakter, Gebruik of Bestuur, volgens de volgende verdeling:

- Karakter: Architecten; monumentzorg etc.
- Gebruik: Duurzaamheidsadviseurs etc.
- Bestuur: Eigenaars; bestuurders etc.

Per kaart werd gevraagd de interventie te beoordelen (geschikt, niet geschikt, geen mening/keuze). Ook was er per interventie de mogelijkheid om aanvullende opmerkingen te maken.

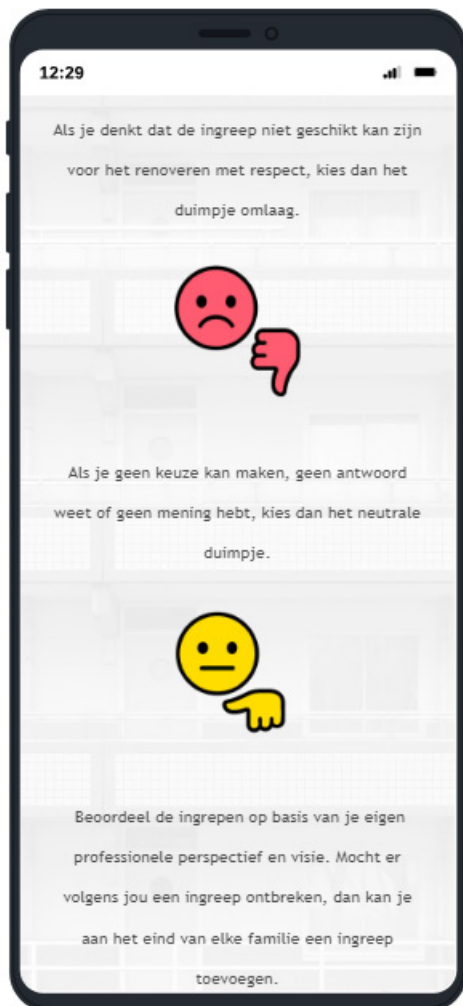
Aan het einde van de enquête waren er nog een aantal afsluitende vragen:

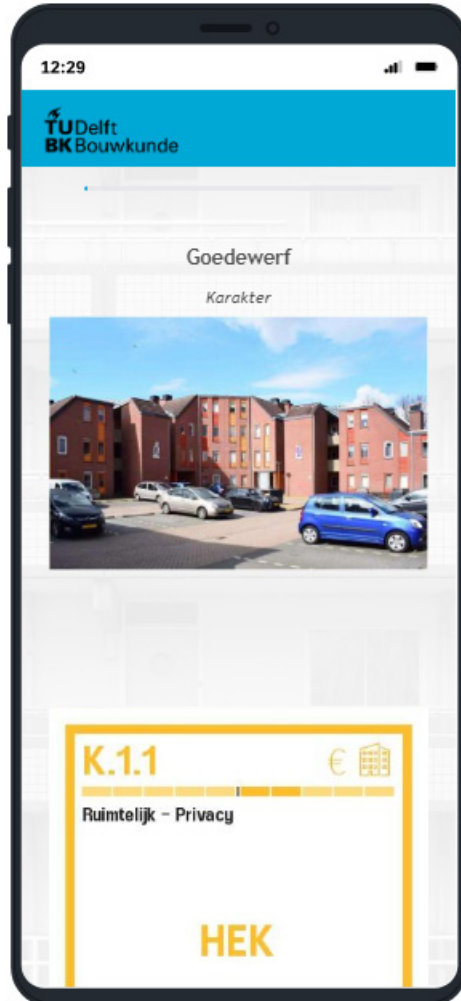
- De vragenlijst is voorbij, we zijn benieuw hoe je dit ervaren hebt. Wat vond je van deze online vragenlijst?
- Wat vond je van de ingrepen, de ingrepenkaarten en de opbouw?
- Heb je nog aanvullende opmerkingen? Of wil je nog iets kwijt?

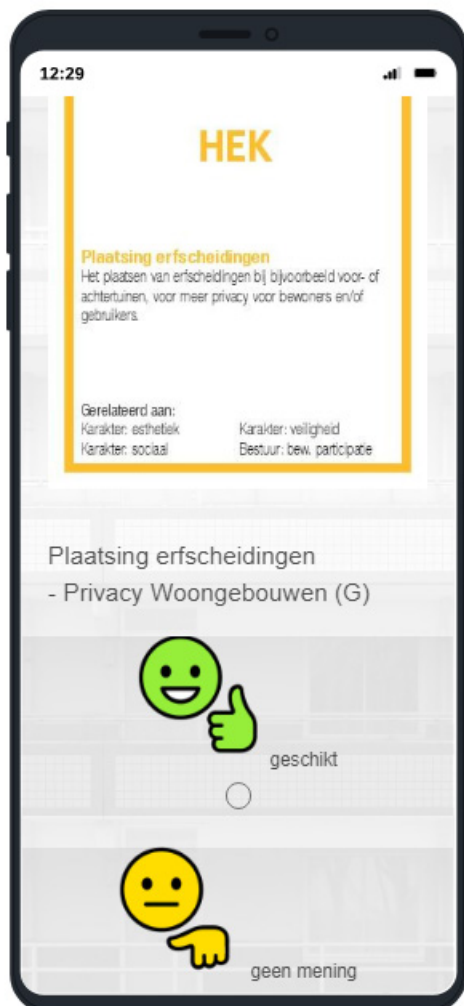
Bijlage 1

Voorbeeldweergave van de speurtocht in de app

Bijlage 2: De interventie-kaarten

Hieronder volgt een weergave van alle interventiekaarten ter beoordeling.

K.1.1 €

Ruimtelijk – Privacy

HEK

Plaatsing erfscheidingen
Het plaatsen van erfscheidingen bij bijvoorbeeld voor- of achtertuinen, voor meer privacy voor bewoners en/of gebruikers.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: sociaal

Karakter: veiligheid
Bestuur: bew. participatie

K.1.2 €

Ruimtelijk – Privacy

AFSLUITEN

Omheining en afsluiting
Het volledig omheinen en afsluiten van het complex door middel van hekken, poorten, deuren, struiken, bosschages of andere fysieke elementen, die de publieke toegankelijkheid van het complex beperken.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: sociaal

Karakter: identiteit
Karakter: veiligheid

K.1.3 €

Ruimtelijk – Privacy

INDELING

Veranderen woningindeling
Het veranderen van de woningindeling(en) om meer aan te sluiten bij de woonwensen van de bewoner(s) of de algemeen heersende woonwensen.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Gebruik: binnenklimaat
Karakter: investering

K.1.4 €€

Ruimtelijk – Ruimtesequentie

VERDICHTEN

Woningverdichting
Het toevoegen van nieuwe woningen door verdichting. De woningplattegronden van de bestaande woningen worden herzien en nieuwe woningen worden toegevoegd.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: investering

K.1.5 €€

Ruimtelijk – Ruimtesequentie

VERRUIMEN

Woningverruiming
Het vergroten van de bestaande woningen door verruiming. De woningplattegronden van de bestaande woningen worden herzien om deze te vergroten en het aantal woningen te verminderen.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: bew. participatie
Bestuur: investering

K.1.6 €€

Ruimtelijk – Ruimtesequentie

OPTOPPEN

Optoppen
Optoppen is het aanbrengen van één of meerdere nieuwe bouwlagen boven op een bestaand gebouw. Hierbij wordt veelal gebruikgemaakt van het draagvermogen van de bestaande draagconstructie. De optopping zelf heeft een relatief lichtgewicht constructie van bijvoorbeeld houtskeletbouw of staalskeletbouw.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Bestuur: identiteit

Bestuur: investering

K.1.7 €€€

Ruimtelijk – Privacy

BUITENRUIMTEN

Veranderen buitenruimten
Het vergroten van de bestaande woningen door verruiming. De woningplattegronden van de bestaande woningen worden herzien om deze te vergroten en het aantal woningen te verminderen.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: sociaal

Bestuur: identiteit
Bestuur: investering

K.1.8 €€€

Ruimtelijk – Privacy

TRANSFORM

Transformatie
Vastgoedtransformatie (ombouwen) is het omvormen van leegstaande panden - zoals kantoren, winkels, maatschappelijk vastgoed of zorginstellingen - naar bijvoorbeeld woningen. Op deze manier kunnen leegstaande ruimten ingezet worden in een woonbehoefte.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Bestuur: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: investering

K.1.9 €€€ €€ €

Ruimtelijk

(Uit)zicht en lichttoetreding
 Ruimtesequentie
 Privacy

Gerelateerd aan:

Karakter	Bestuur	Gebruik
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzevrijheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken	☐ milieu
☐ identiteit	☐ partijen	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ investering	☐ diensten
	☐ exploitatie	

K.2.1 €€

Esthetiek – Materialisatie

HERSTEL

Gevelherstel
 Het renoveren van de huidige gevel(s), zodat het gebouw weer hersteld wordt naar een vroegere (of originele) staat.

Gerelateerd aan:
 Karakter: identiteit
 Gebruik: vervuiling

Bestuur: onderhoudskosten

K.2.2 €

Esthetiek – Kleur en textuur

KLEUR

Kleuromslag gevel
 Het veranderen van de kleur in de gevel(s) - bijvoorbeeld door het schilderen van de kozijnen, schilderen van de gevel(s), het vervangen van gevelmateriaal - om een andere uitstraling te krijgen.

Gerelateerd aan:
 Karakter: identiteit
 Bestuur: bew. participatie

Bestuur: onderhoudskosten

K.2.3 €€

Esthetiek – Gevelcompositie

GEVELOPENING

Wijzigen gevelopeningen
 Het wijzigen van de gevelopeningen in de gevel(s). Hierdoor kan er voor meer of minder daglichttoetreding gezorgd worden voor de achterliggende vertrekken.

Gerelateerd aan:
 Karakter: identiteit
 Gebruik: reststromen

Bestuur: bew. participatie
 Bestuur: onderhoudskosten

K.3.4 €€

Sociaal – Demografie

BUURTHUIS

Buurthuis realiseren
 Creëren van een ontmoetingsplek voor de buurt waar sociale activiteiten plaatsvinden. Bijvoorbeeld in een bestaande (leegstaande) woning, een bedrijfsruimte of in een nieuw te bouw bouwwerk.

Gerelateerd aan:
 Karakter: identiteit Bestuur: bew. participatie
 Karakter: veiligheid Bestuur: betrokken partijen

K.3.5 €€€
 €€
 €

Sociaal
 Sociale structuur
 Demografie
 Eigendomssituatie

Gerelateerd aan:

Karakter	Bestuur	Gebruik
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzevrijheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken partijen	☐ milieu
☐ identiteit	☐ investering	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ exploitatie	☐ diensten

K.4.1 €€

Identiteit – Omgevingsidentiteit

HERINRICHTING

Herinrichting openbare ruimte
 Het opnieuw inrichten van de openbare ruimte om zo de kwaliteit hiervan te verbeteren.

Gerelateerd aan:
 Karakter: ruimtelijk Gebruik: milieu
 Karakter: sociaal Bestuur: betrokken partijen

K.4.2 €€€

Identiteit – Omgevingsidentiteit

SLOPEN

Slopen voor groen
 Het verwijderen van gebouw/gebouwonderdelen om ruimte te maken voor bijvoorbeeld meer kwalitatief groen of andere redenen.

Gerelateerd aan:
 Karakter: ruimtelijk Gebruik: milieu
 Karakter: sociaal Bestuur: investering

K.4.3 €€

Identiteit – Omgevingsidentiteit

DAKTUIN

Realisatie toegankelijke daktuin
Het maken van een toegankelijk dakterras voor recreatie, of waar groente en fruit geproduceerd kan worden.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk
Karakter: sociaal

Gebruik: milieu
Bestuur: betrokken partijen

K.4.4 €€

Identiteit – Gebouwiditeit

KUNST

[Gevel]kunst
Aanbrengen van kunst aan/op de gevel, of in de openbare ruimte ter bevordering van de identiteit en schoonheid van de wijk.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Bestuur: bew. participatie

Bestuur: investering

K.4.5 €€

Identiteit – Gebouwiditeit

MATERIAAL

Gevelmaterialisatie in lokaal materiaal
Het kiezen van een materialisering of traditie die aansluit bij een lokale bouwcultuur. Bijvoorbeeld gepotdekselde delen in een agrarisch gebied met veel boerderijen of de toepassing van lokaal gewonnen hout.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Gebruik: energie

Gebruik: reststromen
Bestuur: investering

K.4.6 €€

Identiteit – Gebouwiditeit

HISTORISCH

Historische referentie gevelontwerp
Kiezen bij gevelrenovatie voor een esthetiek die refereert aan een gewaardeerde historische stijl, om zo de uitstraling te verbeteren en om deze aan te laten sluiten bij de heersende smaak.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Gebruik: energie

Gebruik: reststromen
Bestuur: investering

K.4.7

Identiteit – Gebouwidenteit

ONDERZOEK

Onderzoek
 Het doen van onderzoek ten aanzien van vernieuwende concepten die subsidies ontvangen, of bijvoorbeeld andere technische innovaties. Onderdeel van onderzoek is ook het archiveren, vastleggen of monitoren van veranderingen.

Gerelateerd aan:
 Karakter: esthetiek Bestuur: investering
 Karakter: sociaal

K.4.8

Identiteit – Sociale identiteit

PLACE MAKING

Place making
 Placemaking is een manier om met gebruikers te werken aan de verbetering van de openbare ruimte. Op deze manier kan een ruimte (sociaal) aantrekkelijker gemaakt worden.

Gerelateerd aan:
 Karakter: ruimtelijk
 Karakter: sociaal

K.4.9

Identiteit

Omgevingsidentiteit
 Gebouw identiteit
 Sociale identiteit

Gerelateerd aan:

Karakter	Bestuur	Gebruik
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzevrijheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken	☐ milieu
☐ identiteit	☐ partijen	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ investering	☐ diensten
	☐ exploitatie	

K.5.1

Veiligheid – Toegankelijkheid

VOETGANGERS

Realiseren voetgangerszone
 Het realiseren van een voetgangerszone om veilig over te kunnen steken zonder hinder van auto's of andere voertuigen.

Gerelateerd aan:
 Karakter: sociaal Gebruik: milieu
 Karakter: identiteit

K.5.2 €€

Veiligheid – Toegankelijkheid

WOONERF

Woonerf
Het realiseren van een woonerf door het hestructureren van de openbare ruimte, de wegen, tuinen en dergelijke.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk
Karakter: identiteit

Gebruik: milieu
Bestuur: betrokken partijen

K.5.3 €€

Veiligheid – Toegankelijkheid

ENTREE

Entree centraliseren
Het hestructureren van de gebouwtoegang om één gecontroleerde entree te voorzien, waar nu meerdere entrees aanwezig zijn.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk
Gebruik: esthetiek

Bestuur: bew. participatie
Bestuur: betrokken partijen

K.5.4 €

Veiligheid – Toegankelijkheid

INTERCOM

Vervangen intercom / bellentableau
Het vervangen van het bellentableau met intercom - of alleen het intercom systeem - waardoor een betere toegangscontrole ontstaat.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Gebruik: diensten

Bestuur: bew. participatie
Bestuur: exploitatie

K.5.5 €€€

Veiligheid – Toegankelijkheid

LIFTEN

Liften vervangen of realiseren
Het onderhouden, renoveren, vervangen of realiseren van (nieuwe) liften binnen het complex.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk
Karakter: esthetiek

Gebruik: diensten
Bestuur: exploitatie

K.5.6

Veiligheid – Toegankelijkheid

HANG- EN SLUITWERK

Vervangen hang- en sluitwerk
 Vervangen van het hang- en sluitwerk (en mogelijk deuren en ramen) voor een verbeterde inbraakbeveiliging met politiekeurmerk.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie
 Gebruik: diensten

Gebruik: bew. participatie

K.5.7

Veiligheid – Infrastructuur

AUTOVRIJ

Autoluw of autovrij maken
 Interventie om de aanwezigheid van auto's terug te dringen ten behoeve van sociale en groene ruimte. Auto's zijn nog maar zeer beperkt, of helemaal niet meer toegestaan in de openbare ruimte rondom het complex.

Gerelateerd aan:
 Karakter: ruimtelijk
 Karakter: identiteit

Gebruik: milieu
 Bestuur: investering

K.5.8

Veiligheid – Infrastructuur

PARKEREN

Realiseren parkeervoorziening
 Het realiseren van een parkeervoorziening, zoals een parkeergarage of parkeerplaats. Dit is een interventie om auto's in de publieke ruimte te reduceren voor een sociaal en groene ruimte, of om te voorzien in een verhoogde parkeerbehoefte of de realisatie van een autoluw gebied.

Gerelateerd aan:
 Karakter: ruimtelijk
 Karakter: identiteit

Gebruik: milieu
 Bestuur: investering

K.5.9

Veiligheid – Infrastructuur

DEELVERVOER

Deelvervoer
 Deelvervoer gaat over alle mogelijke vervoermiddelen, waar iedereen gebruik van kan maken. Dit zijn voorzieningen zoals deelaautos, elektrische scooters, elektrische fietsen etc. Zo wordt consumptiegedrag beperkt, eigendommen gedeeld en past het binnen de deeleconomie.

Gerelateerd aan:
 Karakter: sociaal
 Gebruik: energie

Gebruik: reststromen
 Bestuur: betrokken partijen

G.1.1 €

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

**INDIVIDUELE
CV KETELS**

HR CV Ketels (individueel)
Het installeren of opwaarderen van de huidige installatie op individuele hoogrendement verwarmings(combi)ketels.

Gerelateerd aan:
Gebruik: energie
Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
Bestuur: exploitatie

G.1.2 €€

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

**COLLECTIEVE
CV KETELS**

Collectieve HR CV ketel
Het installeren of opwaarderen van de huidige installatie op één collectieve hoogrendement verwarmings(combi)ketel.

Gerelateerd aan:
Gebruik: energie
Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
Bestuur: exploitatie

G.1.3 €

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

**INDIVIDUELE
WARMTEPOMP**

Individuele warmtepomp met buiten unit
Toepassing van een all-electric of hybride warmtepomp (lucht-water) met buiten unit, per individuele woning. Hiermee kan zowel verwarmd als gekoeld worden.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Gebruik: energie

Gebruik: reststromen
Gebruik: diensten

G.1.4 €€

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

**COLLECTIEVE
WARMTEPOMP**

Collectieve warmtepomp met buiten unit
Toepassing van een all-electric of hybride warmtepomp (lucht-water) met buiten unit, als collectieve installatie voor alle woningen. Hiermee kan zowel verwarmd als gekoeld worden.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Gebruik: energie

Gebruik: reststromen
Gebruik: diensten

G.1.5

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

WKO

Collectieve warmtepomp met WKO

Toepassing van een all-electric of hybride warmtepomp met een WKO, als collectieve installatie voor alle woningen. Een WKO - of koude-warmteopslag - is een methode om energie in de vorm van warmte of koud op te slaan in de bodem. Hiermee kan zowel verwarmd als gekoeld worden.

Gerelateerd aan:

Gebruik: energie

Gebruik: diensten

Gebruik: reststromen

G.1.6

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

GEOTHERMIE

Geothermische wijkverwarming

Aansluiting op een geothermische wijkverwarming met collectieve warmtepompen. Geothermie (aardwarmte) is lokale duurzame warmte uit de ondergrond voor de verwarming van gebouwen. De temperatuur loopt op met de diepte: hoe dieper hoe warmer.

Gerelateerd aan:

Gebruik: energie

Gebruik: diensten

Gebruik: reststromen

Bestuur: exploitatie

G.1.7

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

AQUATHERMIE

Aquathermie

Aansluiting op een collectieve aquathermie installatie met warmtepompen. Aquathermie is de verzamelnaam voor de winning, opslag en distributie van warmte en/of koude uit riool-, afval-, drink- en oppervlaktewater.

Gerelateerd aan:

Gebruik: energie

Gebruik: diensten

Gebruik: reststromen

Bestuur: exploitatie

G.1.8

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

WARMTENET

Aansluiting op bestaand warmtenet

Aansluiting op een reeds bestaand warmtenet. Een warmtenet, ook wel bekend als stadsverwarming, is een netwerk van leidingen onder de grond waar warm water doorheen stroomt. Dat warme water verwarmt gebouwen op een zeer grote schaal.

Gerelateerd aan:

Gebruik: energie

Gebruik: diensten

Gebruik: reststromen

Bestuur: exploitatie

G.1.9 €

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

WATERSTOF

Overgaan op waterstof gas
 Ombouwen van bestaande gas installatie tot een waterstof op basis van een verbrandingsinstallatie op duurzame energie. Let op: hiervoor is een permanente direct aanvoer van waterstof voor noodzakelijk.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie
 Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
 Bestuur: keuzevrijheid

G.1.10 €€

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

BIOMASSA

Biomassa kachel
 Overstappen op een centrale of individuele biomassakachel. Een biomassakachel is een installatie die biomassa als brandstof toepast zoals hout, houtsnippers, graan, stro, etc. Doordat dit natuurlijk grondstoffen zijn is het theoretisch een oneindige bron.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie
 Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
 Bestuur: keuzevrijheid

G.1.11 €€

Binnenklimaat – Verwarmen & koelen

WKK

Warmte Kracht Koppeling [WKK]
 Toepassen van een WKK op gebouwniveau. Bij warmtekrachtkoppeling wordt tegelijkertijd warmte en elektriciteit geproduceerd met behulp van een motor op één brandstof. Dat kan een fossiele of een hernieuwbare brandstof zijn.

Gerelateerd aan:
 Karakter: energie
 Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
 Bestuur: Exploitatie

G.1.12 €€

Binnenklimaat – Ventilatie

CENTRALE WTW

Centrale Ventilatiesysteem met WTW
 Aanbrengen van een centraal ventilatiesysteem met WTW.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie
 Gebruik: reststromen

Gebruik: diensten
 Bestuur: exploitatie

G.1.13 €

Binnenklimaat – Ventilatie

**LOKALE
WTW**

Lokaal Ventilatiesysteem met WTW
 Het aanbrengen van een lokaal Ventilatiesysteem met WTW. Een WTW-unit is een ventilatieapparaat die warmte uit de afvoerlucht haalt en dit in de toevoerlucht stopt. In tegenstelling tot een centraal systeem, zijn bij een lokaal systeem maar zeer beperkte kanalen nodig.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie Gebruik: diensten
 Gebruik: reststromen Bestuur: exploitatie

G.1.14 €

Binnenklimaat – Comfort

LTV

Laagtemperatuur verwarmingssysteem
 Het toepassen van een laagtemperatuur verwarmingssysteem. LTV is een manier van het verwarmen van een ruimte met een lage aanvoer temperatuur. Dit is vaak toegepast in de vorm van vloerverwarming, maar dit kan ook als wandverwarming of convectoren en is een stuk energie zuiniger.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: energie Gebruik: diensten
 Gebruik: reststromen Bestuur: bew. participatie

G.1.15 €

Binnenklimaat – Akoestiek

AKOESTIEK

Zwevende dekplaat / akoestisch plafond
 Installeren van een zwevende dekplaat of akoestisch plafond ten behoeve van het terugdringen van contactgeluid.

Gerelateerd aan:
 Karakter: sociaal
 Gebruik: energie

G.1.16 €€€€
 €€€
 €€
 €

Binnenklimaat
 Verwarmen & koelen
 Ventilatie
 Comfort
 Akoestiek

Gerelateerd aan:

Karakter	Bestuur	Gebruik
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzewijzigheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken	☐ milieu
☐ identiteit	☐ partijen	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ investering	☐ diensten
	☐ exploitatie	

G.2.1 €€

Energie – Energieverbruik

**BUITEN
ISOLATIE**

Buitenisolatie
Het isoleren aan de buitenkant van de buitenschil - alle gevels en daken - van het gebouw zodat er minder energie verloren gaat, en er dus minder energie noodzakelijk is om de woningen te verwarmen. Hierdoor zal het uiterlijk van het gebouw veranderen.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek Gebruik: binnenklimaat
Karakter: identiteit Bestuur: investering

G.2.2 €€€

Energie – Energieverbruik

SCHIL

Vervangen schil
Het geheel of gedeeltelijk vervangen van de schil van het gebouw - alle gevels en daken - van het gebouw zodat er minder energie verloren gaat, er dus minder energie noodzakelijk is om de woningen te verwarmen en er een positieve esthetische wijziging plaats vindt.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek Gebruik: reststromen
Karakter: identiteit Bestuur: investering

G.2.3 €€

Energie – Energieverbruik

**BINNEN
ISOLATIE**

Binnen isolatie
Het isoleren van het gebouw aan de binnenzijde - gevels, daken en vloeren - zodat er minder energie verloren gaat, en er dus minder energie noodzakelijk is om de woningen te verwarmen. Hierdoor kan de binnenruimte kleiner worden.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk Bestuur: bew. participatie
Gebruik: binnenklimaat Bestuur: investering

G.2.4 €

Energie – Energieverbruik

**VLOER
ISOLATIE**

Vloerisolatie
Isoleren van de vloer(en) die grenzen aan buiten, de kruipruimte of de grond. Dit vermindert de energielasten en verhoogt het comfort van de woningen.

Gerelateerd aan:
Gebruik: binnenklimaat
Bestuur: investering

G.2.5 €

Energie – Energieverbruik

**DAK
ISOLATIE**

Dakisolatie
Isoleren van de dak(en) die grenzen aan buiten. Dit vermindert de energielasten en verhoogt het comfort van de woningen.

Gerelateerd aan:
Gebruik: binnenklimaat
Bestuur: investering

G.2.6 €

Energie – Energieverbruik

KOPGEVELS

Isoleren kopgevels
Isoleren van de kopgevel(s) die grenzen aan buiten. Dit vermindert de energielasten en verhoogt het comfort van de woningen.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: identiteit

Gebruik: binnenklimaat
Bestuur: investering

G.2.7 €

Energie – Energieverbruik

**KOZIJNEN
GLAS**

Kozijnen / glas vervangen
Het vervangen van raamkozijnen en de beglazing. Dit vermindert de energielasten en verhoogt het comfort van de woningen.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Gebruik: binnenklimaat

Bestuur: investering

G.2.8 €

Energie – Energieverbruik

ENERGIECOACH

Energiecoach
Het inzetten van een energiecoach die bewoners begeleidt en activeert in het energiezuinig gebruiken van de woning en het nemen van (kleine) maatregelen.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Gebruik: diensten

Bestuur: keuzevrijheid
Bestuur: exploitatie

G.2.9 €

Energie – Energieverbruik

LED

LED Lampen
 Het vervangen van traditionele lampen in woningen en of collectieve ruimtes door LED lampen. Dit beperkt de energievraag.

Gerelateerd aan:
 Karakter: veiligheid
 Gebruik: diensten

Bestuur: exploitatie

G.2.10 €

Energie – Energieverbruik

KOKEN

Elektrisch of inductie koken
 Het treffen van voorzieningen om elektrisch- of inductie koken mogelijk te maken. Hierdoor wordt niet op gas gekookt, wat beter is voor het milieu.

Gerelateerd aan:
 Karakter: veiligheid
 Gebruik: diensten

Gebruik: reststromen

G.2.11 €

Energie – Energieverbruik

APPARATUUR

Energiezuinige apparatuur
 Het faciliteren van een lease voorziening voor huishoudelijke apparatuur. Zoals wasmachines, drogers, koelkasten, stofzuigers, etc.

Gerelateerd aan:
 Gebruik: reststromen
 Gebruik: diensten

Bestuur: investering

G.2.12 €

Energie – Energieproductie

ZONNEPANELEN

Zonnepanelen
 Het plaatsen van zonnepanelen op dak, gevels, of in collectieve ruimte. De opbrengsten kunnen zowel individueel of collectief ingezet worden om in energie te voorzien.

Gerelateerd aan:
 Karakter: esthetiek
 Gebruik: milieu

Gebruik: diensten
 Bestuur: bew. participatie

G.2.13

Energie – Energieproductie

ZONNEBOILERS

Zonneboilers

Het plaatsen van zonneboilers op dak, gevels, of in collectieve ruimte. Hierdoor wordt warm water (deels) opgewarmd door zonnewarmte. De opbrengsten kunnen zowel individueel of collectief ingezet worden om in warmte te voorzien.

Gerelateerd aan:

Karakter: esthetiek

Gebruik: milieu

Gebruik: diensten

Bestuur: bew. participatie

G.2.14

Energie – Energieproductie

TURBINE

Turbine

Het plaatsen van microturbines op dak, gevels, of in collectieve ruimte. Hierdoor wordt wind energie omgezet in elektriciteit. De opbrengsten kunnen zowel individueel of collectief ingezet worden om in energie te voorzien.

Gerelateerd aan:

Karakter: esthetiek

Gebruik: milieu

Gebruik: diensten

Bestuur: bew. participatie

G.2.15

Energie – Energieproductie

SMART GRID

Smart grid

Smart grid is een systeem waarbij personen gezamenlijk van een auto of wagenpark gebruik maken. Het verschilt van traditioneel autohuren doordat er zeer kort gehuurd kan worden. Elektrische auto's kunnen onderdeel zijn van een smart grid waardoor ze opgeladen worden door lokaal geproduceerde groene energie.

Gerelateerd aan:

Karakter: sociaal

Gebruik: diensten

Bestuur: keuzevrijheid

Bestuur: exploitatie

G.2.16

Energie – Energie opslag

ENERGIE OPSLAG

Energie opslag

Energieopslag is het opvangen van geproduceerde energie voor gebruik op een later tijdstip om verschillen tussen energievraag en energieproductie te verminderen. Dit kan bijvoorbeeld door middel van een accu, batterij, phase changing materials, etc.

Gerelateerd aan:

Karakter: ruimtelijk

Gebruik: milieu

Gebruik: diensten

Bestuur: investering

G.3.4 €

Milieu – Waterhuishouding

GROENAANLEG

Klimaatbestendig groenaanleg
Het opvangen van regenwater van het dak en de gevels, in een bovengrondse- of ondergrondse opslag(tank). Vervolgens het benutten van dit water voor bewatering van de buitenruimtes of voor de toepassing bij het doorspoelen van toiletten.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: onderhoud

G.3.5 €

Milieu – Biodiversiteit

BROEDKASTEN

Broedkasten
Het plaatsen van broedkasten tegen de gevel of op een andere locatie in de openbare ruimten om vogels aan te trekken op de locatie.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: identiteit

Bestuur: bew. participatie

G.3.6 €

Milieu – Biodiversiteit

GROENE GEVEL

Groene façade of dak
Het realiseren van een groene gevel of dak, bijvoorbeeld door middel van sedum of een daktuin.

Gerelateerd aan:
Karakter: esthetiek
Karakter: identiteit

Gebruik: reststromen
Bestuur: betrokken partijen

G.3.7 €

Milieu – Biodiversiteit

VERGROENEN

Vergroenen
Groen houdt water vast en creëert schaduw, maar vangt ook fijnstof weg en neemt CO2 op. Vergroenen omvat het planten van bomen, planten en bloemen in de openbare ruimte. Hiermee wordt de openbare ruimte niet alleen milieu vriendelijker, maar ook prettiger om te verblijven.

Gerelateerd aan:
Karakter: ruimtelijk
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: onderhoud

B.1.1 €

Bewonersparticipatie – Betrokkenheid

**COLLECTIEF
ONDERHOUD**

Collectief onderhoud groen
Het collectief onderhouden van de groenvoorzieningen bijvoorbeeld door middel van onderhoudscontracten met hoveniers en tuinmannen, of door dit direct te organiseren met bewoners.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: onderhoud

B.1.2 €

Bewonersparticipatie – Betrokkenheid

**BEWONERS
COMMISSIE**

Bewoners als beslisorgaan
Het instellen van een bewonerscommissie als afgevaardigden voor de voorgenomen renovatie.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen

B.1.3 €€€

Bewonersparticipatie – Betrokkenheid

**COLLECTIEF
EIGENDOM**

Collectief eigendom
Het collectief in eigendom nemen van het gehele of gedeeltelijke complex met zijn gronden, door alle bewoners van het complex ten behoeve van het welzijn en de betrokkenheid van alle bewoners.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: exploitatie

B.1.4 €€

Bewonersparticipatie – Betrokkenheid

COÖPERATIE

Coöperatie
Het oprichten van een coöperatie - een samenwerkingsverband - met de bewoners als leden, die door middel van de coöperatie samenwerken, belangen behartigen en gezamenlijk profiteren van collectieve voordelen.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Karakter: identiteit

Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: exploitatie

B.1.5 €€€

€€

€

Bewonersparticipatie

Gebruik
 Flexibiliteit
 Betrokkenheid

Gerelateerd aan:

<i>Karakter</i>	<i>Bestuur</i>	<i>Gebruik</i>
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzevrijheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken	☐ milieu
☐ identiteit	☐ partijen	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ investering	☐ diensten
	☐ exploitatie	

B.2.1 €

Keuzevrijheid – Architectuur

CATALOGUS

Catalogus aanpassingen
 De mogelijkheid bieden tot individuele aanpassingen die de bewoner zelf kan kiezen, vanuit een vooraf gedefinieerde catalogus van aanpassingen.

Gerelateerd aan:
 Karakter: esthetisch
 Karakter: identiteit
 Bestuur: exploitatie

B.2.2 €

Keuzevrijheid – Sociaal

KLEUR

Persoonlijke keuze kleurstelling
 De bewoners kiezen een persoonlijke kleurstelling van vensters, (voor)deuren en gevels.

Gerelateerd aan:
 Karakter: esthetisch
 Karakter: identiteit

B.2.3 €€€

€€

€

Keuzevrijheid

Architectuur
 Techniek
 Sociaal

Gerelateerd aan:

<i>Karakter</i>	<i>Bestuur</i>	<i>Gebruik</i>
☐ ruimtelijk	☐ participatie	☐ binnenklimaat
☐ esthetiek	☐ keuzevrijheid	☐ energie
☐ sociaal	☐ betrokken	☐ milieu
☐ identiteit	☐ partijen	☐ reststromen
☐ veiligheid	☐ investering	☐ diensten
	☐ exploitatie	

B.3.1 €

Betrokken partijen – VVE of VVH

**VVE
VVH**

Samenwerkende VVE's
Het initiëren en laten samenwerken van verschillende VVE's of VVH's in een buurt of een gebied, zodat op deze wijze kennis en kosten gedeeld kunnen worden en schaalvoordelen behaald.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal Bestuur: keuzevrijheid
Bestuur: bew. participatie

B.3.2 €

Betrokken partijen – Management

**INFORMATIE
AVONDEN**

Informatie avonden
Het houden van informatieve avonden waarin de bewoners geïnformeerd worden over de voorgenomen renovatie en wat dit voor hen betekent.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Bestuur: bew. participatie

B.3.3 €

Betrokken partijen – Management

EISEN

Minimumeisen renovatie
Het vooraf vaststellen van minimumeisen voor de voorgenomen renovatie. Deze minimumeisen kunnen gericht zijn op energie (isolatie, energie opwekking en duurzame installaties), esthetiek of andere aspecten.

Gerelateerd aan:
Gebruik: energie Bestuur: keuzevrijheid
Bestuur: bew. participatie Bestuur: investering

B.3.4 €

Betrokken partijen – Management

**FLEXIBEL
GEBRUIK**

Flexibele bestemming
Het toestaan van flexibele gebruiksbestemmingen voor de te verhuren eenheden. Zo kan er binnen één complex een gevarieerd milieu ontstaan van woningen, kantoren, winkels, ateliers en tal van andere mogelijkheden. Ook het combineren van wonen en werken wordt zo mogelijk.

Gerelateerd aan:
Karakter: identiteit Bestuur: bew. participatie
Karakter: veiligheid

B.4.4 €

Investering – Betaalbaarheid

WOONLASTEN

Gelijkblijvende woonlasten
Het uitvoeren van een renovatie waarbij de woonlasten voor de bewoners gelijk blijven. Dit kan bijvoorbeeld doordat de huur omhoog gaat in relatie tot de energielasten die omlaag gaan.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal Bestuur: betrokken partijen
Bestuur: bew. participatie Bestuur: exploitatie

B.4.5 €

Investering – Betaalbaarheid

SUBSIDIES

Inzetten subsidies
Het inzetten van mogelijke subsidies - bijvoorbeeld subsidies voor verduurzamingsmaatregelen of instandhouding van beeldbepalende panden of monumenten - om de investering te beperken.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal
Bestuur: exploitatie

B.4.6 €

Investering – Betaalbaarheid

RISICO

Risico's afwenden
Vooraf minimum kwaliteitseisen onderhandelen en juridisch vastleggen om de risico's van ingrepen af te wenden. Bijvoorbeeld door middel van een prestatiecontract.

Gerelateerd aan:
Gebruik: diensten
Bestuur: exploitatie

B.4.7 €

Investering – Betaalbaarheid

KLUSWONINGEN

Kluswoningen
Het uitgeven van huur- of koopwoningen als kluswoningen. Hiermee kunnen bewoners hun woning naar wens indelen, aankleden en inrichten. Voor de eigenaar danwel verhuurder betekent dit mogelijk een lagere investering, een betere aansluiting op woonwensen of meer verbinding.

Gerelateerd aan:
Karakter: sociaal Bestuur: exploitatie
Bestuur: bew. participatie

B.5.3

Exploitatie – Onderhoud

ABONNEMENT

Tuin- en schoonmaak abonnement
Een tuin- en schoonmaak abonnement zodat er op vastgestelde momenten noodzakelijk en regelmatig onderhoud plaats vindt zodat het complex en de woningen goed leefbaar blijven.

Gerelateerd aan:
Sociaal: identiteit
Gebruik: diensten

Bestuur: betrokken partijen